

ACCOUNTING AND TAXATION

Marina Zaiukova, Associate Professor
Vinnitsia Humanities Pedagogical College
Vinnitsia, Ukraine

Natalia Evdokimova, Head of the Department
Vinnitsia Humanities Pedagogical College
Vinnitsia, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-377-4-13>

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF PROVIDING TAX BENEFITS TO BUSINESS ENTITIES

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ НАДАННЯ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ СУБ'ЄКТАМ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Податкова система в державі є одним із найважливіших регуляторів соціально-економічного розвитку. Податкова політика є продовженням політики економічної, її інструментом, за допомогою якого держава і досягає тих, чи інших цілей. Виходячи із сутності податків, дана категорія розглядається не тільки як економічна, але і як суспільно-соціальна. Іншими словами, податки – це інструмент державного втручання в економічні процеси, що проходять в суспільстві.

Податкові пільги – це законодавчо встановлені умови та можливості пониження податкового навантаження та послаблення податкового пресу. Існує чотири види пільг: повне або часткове звільнення від сплати податку конкретного платника; повне або часткове звільнення від сплати податку певного виду діяльності або об'єкту оподаткування; пониження ставок оподаткування і використання нульової ставки; зменшення належної до сплати суми нарахованого податку і використання податкового кредиту [1].

З початком великої війни Україна опинилася в складній ситуації: податкові надходження скоротилися і водночас зросла кількість людей, яким потрібна підтримка держави, знадобилась допомога бізнесу. Тому виникла негайна потреба запровадження податкових пільг та послаблення вимог до подання звітності.

Дискусійною зміною стала можливість усім підприємствам з оборотом до 10 млрд грн перейти на спрощену систему оподаткування зі сплатою 2% від обороту замість податку на прибуток (18%) та ПДВ (20%). ФОПи третьої групи на спрощеній системі отримали можливість сплачувати 2% від доходів замість 5%. З квітня переходити на цю систему дозволили й компаніям з понад 10 млрд грн річного доходу.

Проте, з практичної точки зору, таке рішення знизило податкові платежі тоді, коли в цьому не було необхідності, адже підприємства, які зазнали збитків, і так не платили б податок на прибуток, а розширювати спрощену систему на всіх у довгостроковій перспективі шкідливо і для бюджету, і для розвитку бізнесу. Також, необхідно зазначити, що далеко не всі компанії могли перейти на 2-відсоткову систему, оскільки в такому разі вони втратили б податковий кредит.

Необхідно зазначити й негативні наслідки, які полягають у тому, що відчутнішу перевагу від нової системи отримали імпортери, які припинили платити ПДВ, тоді як вітчизняні виробники продовжували його сплачувати. У результаті ця система погіршила конкурентоспроможність українських компаній. При цьому в умовах фіксованого валютного курсу фактичне заохочення імпорту призводило до виснаження валютних резервів.

На наш погляд, найбільш постраждалими від війни в Україні сферами бізнесу є в першу чергу ті, в яких неможливо організувати дистанційну роботу, а саме туристична, аграрна, морські перевезення, сфера послуг. Найменш постраждалою виявилась ІТ-галузь, бо для більшості фахівців цієї сфери для ефективної праці неважливо місце їхнього розташування. Аналіз діяльності наших клієнтів з ІТ-індустрії свідчить про те, що роботодавці в багатьох випадках готові компенсувати своїм працівникам проживання, харчування в безпечних містах України та за кордоном для того, щоб вони могли працювати та забезпечувати безперервність бізнес процесу.

Станом на червень 2023 року правом на використання пільг скористалися більше 340 тисяч бізнесів. Необхідно зазначити, що серед них і дві великі компанії, які входять у топ-100 обсягів бізнесу (ТОВ «ФОРА» та ТОВ «Вигідна покупка») [2]

Повернутися до звичайної системи оподаткування підприємств варто вже зараз, не чекаючи завершення дії воєнного стану, оскільки запровадження 2-відсоткового податку з обігу для всіх шкодить

бюджету і значній частині підприємств. Звільнення від податків ФОПів першої та другої груп можна залишити, щоб підтримати дрібних підприємців. Варто скасувати пільги для технопарків та наукових установ. Їх наявність свідчить про схильність уряду запроваджувати нерівні правила гри.

Дослідники з'ясували що фіскальні стимули, засновані на зниженні податків, з більшою ймовірністю прискорять зростання, ніж стимули, засновані на збільшенні витрат [3].

Обґрунтоване зниження податкового навантаження в перспективі вже кількох років може позитивно позначитися на обсязі податкових надходжень до бюджету, оскільки обумовлене ним збільшення масштабів діяльності платників податків розширює базу непрямого оподаткування, а зростання прибутку підприємств і виплат на оплату праці забезпечує зростання податкових надходжень від прямих податків і зборів.

Література:

1. Податкова система / За заг. редакцією. В.Л. Андрущенко / навчальний посібник, 2015. 416 с.
2. Податкові пільги, які планували скасувати у з першого липня. URL: <https://www.epravda.com.ua/news>
3. Alberto Alesina & Silvia Ardagna, Large changes in fiscal policy: taxes versus spending, in Tax Policy and the Economy, Vol. 24 (Univ. of Chicago Press, 2010).